

ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI
2025 TIPTA UZMANLIK EĞİTİMİ REHBERİ

ÖĞRETİM ÜYESİ

Prof. Dr Hatice Altun

Dr. Öğr. Üyesi Semiha Cömertoğlu Arslan

ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI BRANŞ TANIMI

Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları (ÇERSAH) uzmanlığı, tıp bilgisinin ruhsal, bedensel ve sosyal konuları kapsayan bilgilerle bütünleştirilmesini gerektiren disiplinler arası bir nitelik taşıyan tıp dalıdır.

ÇERSAH uzmanlık alanının bilimsel içeriğine bakıldığında; genetik, fizyolojik, biyokimyasal, nöroendokrin yapıyı doğum öncesi ve sonrası gelişimsel özellikleri incelemesi açısından ‘biyolojik bir bilim’dir. Çok erken dönemlerden başlayarak, insanlar arası ilişkileri ve etkileşim biçimlerini inceleyen bir ‘insan bilimi’; çocuk yetiştirmeye ilişkin tutumları, ailesel ve çevresel etmenleri araştırmasıyla bir ‘toplum bilimi’dir. Ayrıca, çocuklar, ergenler ve ailelerin davranışlarının değerlendirilmesi, biçimlendirilmesi açısından bir ‘eğitim, gelişim ve davranış bilimi’ ortaya çıkan ruhsal nitelikli sorunların, çocuklukta yerleşmeden, yaygınlaşmadan ele alınıp düzeltilmesi, sağlıklı bireylerin yetişmesi için gerekli önlemlerin planlanması yönünden bir ‘koruyucu hekimlik bilimi’dir.

ÇERSAH uzmanlık eğitimi güncel uluslararası psikiyatrik sınıflandırma sistemlerince tanımlanmış olan çocuk ve ergenlere ilişkin psikiyatrik durumların ayaktan ve yatırılarak bakımı, incelenmesi, takibi, tanı konması ve sağaltımını kapsar. ÇERSAH uzmanlığı çocuklar, ergenler, aileler ve toplumun çocukla ilgili kurumlarıyla çalışmayı gerektirmektedir.

Sağlık kurumları içinde, ÇERSAH uzmanları başlıca pediatri, psikiyatri ve adli tıp uzmanlık alanları ile işbirliği yaparlar. Kurum dışı olarak da Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yerel Yönetimler, ilgili meslek örgütleri ve sivil toplum örgütleri ile bağlantı içinde çalışırlar.

ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI EĞİTİMİ

Eğitim Süresi

ÇERSAH uzmanlık eğitiminin süresi dört yıl olarak belirlenmiştir. Bu sürenin 9 ayı erişkin psikiyatrisi, üç ayı da çocuk nörolojisi rotasyonlarına ayrılmaktadır.

Eğitimin Amacı

ÇERSAH uzmanlık eğitiminde amaç, bu alanda yetişecek hekimlere, çocuk ve ergenlerde ortaya çıkan ruhsal hastalık ve bozuklukları tanımak, ayırtırmak, sağıaltmak ve önlemek için gerekli ve yeterli bilgi ve beceri donanımını kazandırmaktır.

ÇERSAH uzmanlık eğitimi;

- Çocukluk ve ergenlik dönemindeki normal gelişim temel alınarak, öncelikle sağılıklı çocuk ve ergenlerin gelişimsel özelliklerinin tanınmasını, risk altındaki çocukların ve ergenlerin erken dönemde tanınmasını ve çocuk ve ergenlere yönelik çalışan diğier toplumsal kurum ve örgütlerle işbirliği içinde koruyucu önlemlerin planlanmasını,
- Güncel uluslararası psikiyatrik sınıflandırma sistemlerince tanımlanmış olan, çocuk ve ergenlere ilişkin psikiyatrik durumların araştırılma ve tanınmasını,
- Henüz herhangi bir psikiyatrik belirti ortaya çıkmamış olsa da aile içi ilişki bozukluklarından doğan sorunların çözümlenmesi ve sağıaltımını,
- Erişkinleri ana baba rolleri yönünde desteklemeyi ve tutumlara yönelik danışmanlık vermeyi,
- Sosyal, yasal kurum ve sistemlerle işbirliği içinde çalışmayı içeren araştırma ve incelemelere katılmayı kapsar.

ÖĞRENME HEDEFLERİ

ÇERSAH Uzmanlık Eğitimi Sırasında Kazanılması Gereken Bilgi, Beceri ve Tutumlar:

ÇERSAH Uzmanlık Eğitimi Süresince,

A. Aşağıdaki konulara ilişkin yeterli bilgi ve tanısal beceriler elde edilmelidir.

- Çocuğun normal ruhsal gelişimi ile ilgili bilgilenme, normal gelişimi değierlendirebilme ve tanımlayabilme.
- Çocuğun fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal gelişimi ve bunları etkileyen yapısal etkenler, hastalık durumları, ana babanın sağılığı ve sosyal uyumu ve toplumsal etmenler hakkında bilgilenme.

- Çocuk ve ergenlerde görülen psikopatolojiler.
- Tanıya dayalı tedavi planlama becerisi.
- Çocuk, ergen ve ailelerin psikoterapisi.
- Psikofarmakolojik sağıaltım yaklaşımları.
- Psikososyal ve çocuğun gelişmesini destekleyen (eğitsel) sağıaltım yaklaşımları.

B. Aşağıdaki konulara ilişkin yeterli bilgi ve deneyim kazanılmalıdır.

- Çocuk ve ergenlerde, özellikle nörolojik durumlar olmak üzere, sık görülen bedensel hastalıklar ve ruhsal hastalıkların göstergesi sayılabilecek bedensel belirtiler.
- Erişkinlerde sık görülen genel psikiyatrik durumlar ve sağıaltımları.
- Psikolojik değerlendirme yöntemleri.
- Okul ve sosyal hizmet sistemlerinin genel işleyişi içinde çocuk ve ergen ruh sağılığı ve hastalıklarının yeri.
- Yargı ve yasama sistemlerinin genel işleyişi içinde çocuk ve ergen ruh sağılığı ve hastalıklarının yeri ve örgütlenme yapısı.

C. Aşağıdaki konulara yönelim geliştirilmelidir:

- Adli Psikiyatrik örgütlenme ve yöntemler.
- Ulusal ruh sağılığı politikası içinde çocuk, ergen ve ailelere yönelik yaklaşımların bilinmesi ve geliştirilmesi.

EĞİTİMİN İÇERİĞİ

CERSAH alanında

Uzmanlık öğrencileri aşağıdaki durumları araştırabilmeli, tanıyabilmeli ve sağıaltabilmelidirler:

Nörogelişimsel Bozukluklar

- Zihinsel Yetersizlik
- İletişim Bozuklukları
- Otizm Spektrum Bozukluğu
- Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu
- Özgöl Öğrenme Bozukluğu
- Devinsel (Motor) Bozukluklar

- Tik Bozuklukları
- Diğer Nörogelişimsel Bozukluklar

Şizofreni Açılımı Kapsamında ve Psikozla Giden Diğer Bozukluklar

Bipolar ve İlişkili Bozukluklar

Depresyon Bozuklukları

Anksiyete Bozuklukları

Obsesif Kompulsif Bozukluk ve İlişkili Bozukluklar

Travma ve Stresörle İlişkili Bozukluklar

Dissosiyatif Bozukluklar

Somatik Semptom ve İlişkili Bozukluklar

Beslenme ve Yeme Bozuklukları

Dışa Atım Bozuklukları

Uyku-Uyanıklık Bozuklukları

Cinsel İşlev Bozuklukları

Cinsel Kimliğinden Yakınma (Gender Dysphoria)

Yıkıcı Bozukluklar, Dürtü Denetimi ve Davranım Bozuklukları

Madde ile ilişkili Bozukluklar ve Bağımlılık Bozuklukları

Nörobilişsel Bozukluklar

Kişilik Bozuklukları

Cinsel Sapkınlık (Parafili) Bozuklukları

Çocuk İhmali ve İstismarı

Tıbbi Durumu Etkileyen Psikolojik Etkiler

İlaçların Yol Açtığı Önemli Yan Etkiler

İlişki Sorunları

İntihar Davranışları

Ergenlerde Suça Yönelik Davranışlar

Kriz ve Krize Müdahale Tepkileri

Göç ve Sığınmacılık Sorunlarını İçeren Uyum Bozuklukları

Diğer Ruhsal Bozukluklar

Uzmanlık öğrencileri aşağıdaki konularda bilgilenmelidirler:

- Ruh sağlığını etkileyen biyopsikososyal etmenler
- Santral sinir sistemi psikofarmakolojisinin işlevi, fizyolojisi, kimyası ve yapısı; çocukluk ve ergenlik dönemi bozuklukları ve ruhsal hastalıkların epidemiyolojisi
- Gelişim psikolojisi (nöropsikoloji ve bilişsel psikolojiyi içeren güncel bilgiler)
- Kriz kuramı
- Çeşitli aile ilişkileri kuramları
- Güncel yasalar ve onların sağlık, sosyal hizmet ve özürhüküklerin bakım ve rehabilitasyonuna uyarlanması
- Sağlık güvencesi ile ilişkili işlemler
- Bir kliniğı yönetme ve yürütme becerisi
- Araştırma planlama ve yürütme yöntemleri

Uzmanlık öğrencileri aşağıdaki konularda taniya yönelik beceriler elde etmelidirler:

- Görüşme yöntemleri ve öykü alma
- Motor-Nörolojik gelişimin değerkendirilmesi
- Ruhsal durum muayenesi
- Birey, aile ve çevrenin işlev ve kaynaklarının değerkendirilmesi
- İntihar riskinin değerkendirilmesi
- Ölçek kullanımı ve yapılandırılmış görüşmeler
- Disiplinler arası işbirliğı becerisini kazanma
- Konsültasyon-liyezon konusunda bilgi ve beceri kazanma

Uzmanlık öğrencileri aşağıdaki konularda yeti geliştirmelidirler:

- Yataklı ve ayaktan sağaltım ortamını düzenlerken, somatik, sosyal, psikoterapötik ve eğitsel sağaltım yöntemleri ve bakım veren tüm kişi ve kurumların işbirliğini sağlama
- Hastalara ve ailelerine bilgi verme, öneriler getirme ve onları destekleme
- Psikoterapi (psikodinamik, davranışçı veya bilişsel): kriz yaklaşımı, bireysel terapi, grup ve aile terapisi, ruhsal eğitsel tedaviler, çevresel düzenleme ve terapi
- Psikofarmakoterapi ve diğer somatik tedaviler
- Epikriz, belge ve rapor yazma

- ÇERSAH uzmanlık alanı ile ilgili olarak diğer sağlık sistemleri, sosyal hizmetler ve ilgili alanlara danışmanlık yapma
- Çocukların velayeti ve çocuk haklarının değerlendirilmesi gibi adli konularla ilgili bilgi ve beceri geliştirme
- Mahkemede bilirkişi yapmayı öğrenme
- ÇERSAH ile ilgili etik konularda bilgi ve beceri geliştirme

Uzmanlık öğrencileri aşağıdaki konularda uygulama becerileri geliştirmelidirler:

- Değerlendirme yöntemleri ve hasta izleminde gözlem
- Bilimsel araştırmaları izleme ve eleştirel biçimde değerlendirme, tasarlama, planlama
- Sürekli eğitimde rehberlik etme (özellikle alanda çalışanlara hizmet içi eğitim ve kurumlar arası eğitime yönelik olarak)
- Yaptıklarını belgelendirme (dosya hazırlama, görüşme protokolü yapma, epikriz ve rapor yazma, resmi yazışmalar).

Erişkin Psikiyatri rotasyonu içinde

Uzmanlık eğitimi sırasında eğitilenler, erişkinlerde görülen aşağıdaki durumlarla ilgili olarak, değerlendirme yapma, tanı koyma ve sağaltım işlemlerini öğrenmelidirler:

- Delirium, Demans, Amnestik ve Diğer Kongnitif Bozukluklar
- Madde kullanımı ile ilişkili Bozukluklar
- Şizofreni ve Diğer Psikotik Bozukluklar
- Duygudurum Bozuklukları
- Anksiyete Bozuklukları
- Somatoform Bozukluklar
- Yapay Bozukluk
- Dissosiyatif Bozukluklar
- Cinsel İşlev Bozuklukları ve Cinsel Kimlik Bozuklukları
- Yeme Bozuklukları
- Uyku Bozuklukları
- Dürtü Kontrol Bozuklukları
- Uyum Bozuklukları
- Kişilik Bozuklukları
- Klinik İlgi Odağı Olabilecek Diğer Durumlar

Eğitilenler aşağıdaki durumlarla ilgili olarak bilgi ve uygulama deneyimi edinmelidirler:

- Psikofarmakolojik sağaltım ve EKT'yi de içerecek biçimde diğer somatik sağaltım yöntemleri
- Alana ilişkin psikoterapötik, psikososyal ve eğitsel sağaltım yöntemleri
- Zorunlu psikiyatrik bakım
- Resmi ve özel kurumlarla işbirliği içinde sürdürülen psikiyatrik rehabilitasyon

ocuk Nörolojisi rotasyonu içinde

Uzmanlık eğitimi sırasında eğitilenler aşağıdaki durumlarla ilgili olarak, değerlendirme yapma, tanı koyma ve sağaltım işlemlerini renmelidirler:

- Nörolojik muayene ve değerlendirme yöntemleri
- Psikomotor gelişim bozuklukları
- Epileptik bozukluklar, engellilik oluşturan durumlar, sık görülen nörolojik hastalıklar
- Organik kökenli ruhsal bozukluklar (genetik, metabolik, enfeksiyon, hematolojik ve onkolojik, toksik hastalıklar gibi)
- Ruhsal belirtilerle giden organik bozukluklar

*Türkiye ocuk ve genç psikiyatrisi derneğinin uzmanlık eğitimi programından alıntı yapılmıştır.

ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI TIPTA UZMANLIK EĞİTİMİ PROGRAMI

Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Tıpta Uzmanlık Eğitimi programı aşağıdaki derslerden oluşmaktadır.

ÇERSAH 700: Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Tez Danışmanlığı (0-0-0)

ÇERSAH 701: Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Poliklinik Hasta Başı Eğitimi (20-10-30)

ÇERSAH 700: ÇERSAH 700 Anabilim Dalı Tez Danışmanlığı (0-1-0)

- **Dersin Kapsamı:** ÇERSAH anabilim dalında uzmanlık eğitim öğrencilerinin tez danışmanlığı **pratik** uygulama olarak yapılması planlanmıştır.
- **Dersin Yeri:** ÇERSAH anabilim dalı
- **Dersin Saati:** Her hafta cuma günü 15:00-15:50 saatleri arasında **pratik** olarak yapılması planlanmıştır. Haftada 1 saat, yıllık 52x1=52 saat
- **Dersin Süresi:** 3 ay. Yılda 4 defa açılır
- **Dersin Öğrencisi:** Tez konusu ve tez danışmanı belirlenmiş ÇERSAH Uzmanlık öğrencileri pratik derslere katılır.
- **Ders Sorumlusu Öğretim Üyesi:** ÇERSAH Ana Bilim Dalı Akademik kurulu tarafından tez danışmanı olarak belirlenen öğretim üyesi.
- **Dersin İçeriği:**
 - Tez yazım kuralları, materyal ve metodu, verilerinin istatistiksel analizleri
 - Tez sonuçlarının yorumlanması, tezin bastırılması ve çoğaltılması

ÇERSAH 701: ÇERSAH Anabilim Dalı Poliklinik Hasta Başı Eğitimi (20-10-30)

- **Dersin Kapsamı:** ÇERSAH polikliniğinde ayaktan takip edilen hastaların tanı-takip ve tedavileri **teorik ve pratik** olarak değerlendirilir.
- **Dersin Yeri:** ÇERSAH Polikliniği
- **Dersin Süresi:** 3 ay. Yılda 4 defa açılır
- **Dersin Öğrencisi:** ÇERSAH Uzmanlık öğrencileri ve rotasyona gelen Tıpta Uzmanlık öğrencileri katılır. Dönem 5 staj öğrencileri pratik derslere katılır.
- **Ders Sorumlusu Öğretim Üyesi:** ÇERSAH Ana Bilim Dalı Akademik kurulu tarafından poliklinik konsültanı olarak görevlendiren öğretim üyesi.

- **Dersin İçeriği:**

- Görüşme yöntemleri ve öykü alma
- Motor-Nörolojik gelişimin değeriendirilmesi
- Ruhsal durum muayenesi
- Birey, aile ve çevrenin işlev ve kaynaklarının değeriendirilmesi
- Hastalara ve ailelerine bilgi verme, öneriler getirme ve onları destekleme
- İntihar riskinin değeriendirilmesi
- Ölçek kullanımı ve yapılandırılmış görüşmeler
- Disiplinler arası işbirliği becerisini kazanma
- Konsültasyon-liyezon konusunda bilgi ve beceri kazanma
- Zihinsel Yetersizlik
- Özgöl Öğrenme Bozukluğu
- Motor Bozukluklar
- İletişim bozukluğu
- Otizm spektrum bozukluğu
- Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu
- Yıkıcı Davranış Bozuklukları
- Tik Bozuklukları
- Dışa Atım Bozuklukları
- Bebeklik, Çocukluk ya da Ergenliğin Diğer Bozuklukları
- Psikomotor ve Cinsel Gelişimdeki Sapmalar
- Bağlanma Bozuklukları
- Uyku Bozuklukları
- Çocuk İhmali ve İstismarı olan hastaya yaklaşım
- Kognitif Bozukluklar
- Madde Kullanımı ve İlişkili Bozukluklar
- Şizofreni ve Diğer Psikotik Bozukluklar
- Duygudurum Bozuklukları
- Anksiyete Bozuklukları
- Somatoform Bozuklukları
- Dissosiyatif Bozukluklar
- Yeme Bozuklukları
- Travma ve Stresör ile İlgili Bozukluklar
- Tıbbi Durumu Etkileyen Psikolojik Etkenler

- İlaçların Yol Açtığı Önemli Yan Etkiler
- Kötüye Kullanma ya da İhmal Etme ile İlişkili Sorunlar
- İntihar Davranışları
- Daha Büyük Yaştaki Ergenlerde Karşılaşılan Kişilik Bozuklukları
- Psikiyatrik Hastalıklara Yaklaşım ve Yönetim
- Acil Psikiyatrik Yaklaşım
- Ajite-eksite Hastaya Yaklaşım
- İntihar Girişimi Olan Hastaya Yaklaşım
- Psikofarmakoloji ve Psikofarmakoterapi Uygulamaları
- Psikoterapi Uygulamaları (bireysel ve grup terapileri, aile terapisi, davranışçı terapiler)
- Adli Psikiyatrik Değerlendirme ve Adli Rapor Düzenleme

ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI
2024-2025
EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI LİSANS-UZMANLIK EĞİTİMİ HAFTALIK DERS PROGRAMI

Saat	1.Gün	2.Gün	3.Gün	4.Gün	5.Gün
08:00 08:50	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T
09:00 09:50	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T
10:00 10:50	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T
11:00 11:50	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T	ÇERSAH 701-T
13:00 13:50	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D
14:00 14:50	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D	ÇERSAH 701-D
15:00 15:50					
16:00 16:50					